

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretiuulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une s-paratu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
o in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisai si nepublicati se
voru arde.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre semestrulu II. (iul. — dec.) 1868.

Apropiandu-se semestrulu II. deschidemu pre-
numeratiune la diurnalulu nostru, totu cu conditiunile
cari se vedu in fruntea lui, si rogâmu pre p. t. dori-
tori de a avè acestu diurnalu, sê binevoiesca a grabi
cu prenumeratiunea, ca sê ne potemu orientâ de
tempuriu in privinti'a nrului esemplarielor.

Redactiunea.

Pest'a, 22 iunie, 4 iuliu, inniu 1868.

Cas'a reprezentantiloru Ungariei avu asta-di
ca una sie-lintia forte agitata. Dupa ce dep. Banfi
dada una petitiune, prin carea comitatulu Crasnoi
cere a i-se redâ dreptulu avutu: de a tramite doi de-
putati la dieta, si a se rupe de elu cerculu Zelaului,
carele se tiene de comitatulu Salnicului interiore, —
si dupa ce dep. Simonyi fece una interpelatiune adre-
sata ministrului de justitia in privinti'a executarii
acelei despusetiuni a legiloru d'in 48. prin carea se
ordena, ca judecatoriele sê fie legali, intreba, câ ore
membrii tablei reg. sunt ei numiti intru intielesulu
cestoru legi, sêu ba? ceca ce crele nu, câ va dà an-
a nesce desbateri forte infocate, — se luâ la desba-
tere generale proieptulu ministeriului de fincie in
privinti'a contributiunii fonciarie (darea de la pamen-
tu). Stang'a au radlicatu unu contingentu mare d'in-
ze membrii sêi pentru a combate proieptulu pusu la
ordenea d'ilei. S'au aretatu, câ contributiunile in locu
de a se imputienâ se immultiescu, si se fecera infrun-
tari bine motivate guvernului, pentru câ nu s'au in-
pigitu a medilocu repartire mai drepta, decâtu este
ca facuta in tempulu absolutismului. D'intre depu-
tati romani vorbi asta data Simeonu Popu (d'in Ma-
ramuresiu), carele conformu asiomei suaviter in modo
lucratu in re, demustrâ nedreptatea, ce se comite fa-
cia cu locuitorii de la munti, candu se incarca cu
dârile in acea-si mesura ca si locuitorii campieloru
manose a le tierci. Vre o doi deputati d'in drept'a
superioiala aperara proieptulu ministerialu, cu sin-
guralu argumentu, câ statulu are lipsa, si inca
mare lipsa. — Inse ataculu celu mai potinte in
contr'a guvernului si alu intregu sistemului dua-
listicu, lu-fece deput. Ignatiu Nagy, carele cu elo-
cinta oratorica, dar cu totala necrutiere desveli pe-
catele omeniloru, cari au infintiatu dualismulu, insîrâ
marile stricatiuni, ce voru urmâ d'intr'insulu a supr'a
tari si inferâ purcederea guvernului actualu, carele
meza totu pre calea celoru d'in scol'a vechia. Drept'a
mîndu loviturile bine indireptate incepû, dupa
latena, a murmurâ si a chiu, dar nerabdarea ei ajunse
la culme, candu la nesce neghiobe espepturatiuni per-
sonali a le lui Pulszky, deputatulu Beniczky i dîse
ca minte nerusînatu. Inversiuarea fu mare si pre-
vedintele insu-si cu clopotielulu a mana abiè potî
lâ cuventulu pentru a indrumâ la ordine pre vor-
bitorulu. Alinandu-se furtun'a, dep. Berzenczei
prin ataculu sêu mai antâiu in contr'a lui Pulszky,
apoi in contr'a ministeriului, staruindu prin umo-
ra-i spinosa a-i face ridiculosi, desceptâ ilaritate
generale. Insi-si membrii dreptei nu se potea con-
tine de la risu, dar ei ridcâ risulu celui ce e silitu
a ridcâ de sine insu-si. — Multi d'intre vorbitori pre-
vedeau, ca ministeriulu sê propuna bugetulu intregu,
si numai unele escerpte dupa placulu sêu, facandu-

i-se inca si invinuirea meritata, câ in locu de a-si me-
surâ spesele dupa venituri, intorce asta asioma eco-
nomica si storce atât'a, câtu vre sê eroge, fâra a spu-
ne macaru pre ce. Proieptulu d'in cestiune immul-
tiesce dârile directe si pentru Ardeleni, cari cu tote
câ sunt ingreunati cu cea mai nedrepta contributiune
— a capulu — au sê platesca cu 2% inca mai
multu, decâtu au platitu mai nainte.

Pote fi, câ majoritatea magiara a dietei va scuti
pre Secui de acelu plus alu contributiunii, dandu-li
unu nou privilegiu, ca si cu caltârile. Unu privile-
giu mai multu sêu mai putienu nu importa. De jude-
cat'a Europei si a lumii nu li pasa, acést'a au de-
chiaratu-o mai multi nu una data, ci decâte au fostu
refletati la acést'a impregiurare. Ni-ar placè, sê au-
dîmu pre d. Hosszu, marele aperatoriu a-lu Uniunii,
cum va justificâ procedur'a dietei, câ-ci a guvernului
trebue sê o justifice ex offo, si câ ore totu mai crede,
câ prin „Uniune“ va scapâ Romanulu ardelaanu de
privilegiati, de clic'a boieresca, de suprematisarea
magiara-sasiloru si alte rele secularie, a caroru vin-
decare totale o credeâ a fi repusa singuru in „Uni-
ne.“ Sê vedemu pre romanii ardeleni, cari dîcu, câ
ei au ocupatu terenulu activitâtii (lucus a non lucen-
do), cum voru aperâ interesele tierci loru, fatia cu to-
rintele, care o spela mereu si cu carele d'impreuna
nota si ei. Credemu, câ nu voru urmâ a cere privile-
giu pentru cutare tienutu, precum au facutu fratele
nostru Mateiu pentru Fagarasieni si numai pentru ei,
olindandu si atunci dupa Craciunu. Noi staruimu
a combate, pentru ca sê scapâmu colata de atâti-a
privilegiati, si eca fratii ardeleni alerga dupa fluturi.
Ar fi tempulu, ca sê incete acestu scandalu. Natiunea
romanasiva innaltâ graiulu de ce in ce mai seriosu,
si va cere socotela fiiloru sêi pentru portarea loru.
Pretestulu, câ nu reprezenta natiunea, numai in favo-
rea natiunii are valere, era, nu si in acelloru ce l'invoca,
câ-ci acelu pretestu futile nu dà nimenui dreptulu
de a lucrâ de capulu sêu, chiaru in contr'a interese-
loru natiunii, ai carei-a fii se dîcu a fi.

Abiè trece una dî, sê nu s'ocupe cu Austri'a
un'a sêu alt'a d'in foiele rusesci, si mai vertosu ace-
lea, cari stau aproape de guvernulu rusescu. Dar in
ce molu? In foiele acelea aflâmu unu limbagiu, ca
in diurnalistica staturiloru, cari se afla sêu in pre-
scr'a unui resboiu, sêu insu-si in resboiu. Aceste apa-
rintie sunt privite in Berlinu cu predilectiune, si se
registreza d'in candu in candu si pentru publicitate,
fiesce cu ore care reserba diplomatica. Vrendu ne-
vrendu trebue sê ne intrebâmu, unde va sê duca
acést'a lupta amara, deca nu la unu conflictu san-
gerosu?

Pentru acei-a, cari mai au ore care interesu
pentru sustienerea imperiului austriacu, subverseza
inca a dou'a intrebare. De unde vine inimiceti'a Ru-
siei contr'a Austriei dualistice, de care pre calea di-
recta nu are a se teme prè multu pentru planurile
sale d'in viitoriu? Respunsulu e la mana. Rusi'a a
inchaiatu pentru totu-deun'a cu masimele invinse
de spiritulu tempului, si a inauguratu una politica
noua, politic'a progresului natiunalu. D'in momentulu
acést'a Rusi'a n'a mai potutu remanè nepasatoria fa-
tia cu cele, ce se petrecu in Austri'a slavena, si care
pusetiune ocupa slavii in Austri'a.

Foi'a rusesca „Golos“, care e influintiata de
cercurile cele mai inalte d'in Petruburgu, pretinde
dela Austri'a aceea, ce rechiamau odata foiele nem-
tiesci dela Dani'a. Manifestatiunea rusesca se pune
pre bas'a aceea, care o ocupasera poterile germane
pana la escesu, naintea Europei intregi si in numele
dreptului publicu si alu natiunalitâtii.

E de temutu, câ manifestatiunea diuariului
„Golos“ nu va remanè singuratica, nici fâra urmâri.

Candu contrastele au devenitu acute, pre cum la noi
in Austri'a, atunci se incepe acea epoca fatala, in care
nu se pote prevedè nimicu, nu se pote regulâ nimicu,
tote sunt date in man'a orbei intemplâri, condusa de
sorte. Ceea ce cere asta-di „Golos“, pote pretinde
mane intreg'a presa rusesca, si poimane guvernulu
rusescu. Tristu lucru, candu poterile straine se facu
aperatoriele tierceloru si poporeloru austriace.

S. Coron'a Ungariei e d'in ereditare romana.

(A se vedè nr. Fed. 61, 62, 63, 67, 68, 92 si 93.)

Veniramu deci cu ungurii pre o cale lunga d'in
Asi'a pâna a casa, lunga nu numai, ci si cocârlata.

Ungurii nostri si atunci cu fal'a si superbi'a asi-
atica innascuta, tentara mai multu cu terorea a inti-
midâ pre pacinicii locuitori suprinsi, si nepregatiti
la astufeliu de ospeti. Pre tota vorb'a li erâ in gura
Ati'a, sbiciulu lui Ddieu; in numele acestuia — quasi
vero câ-ci a binevoitu a predâ si ucide orientulu si
apusulu Europei civilizate cu ordele sale, ca nici
unulu d'intre inundatori, va sê dîca, pentru câ a adu-
su desastru d'in Asi'a in Europ'a — pretindeau de la
mosnenii vechi ai Daciei locu de adapostire, numai
pentru ca apoi sê li instraine si most'a propria mai
remasa.

Se ilustrâmu inse mai nainte pre vechii mosneni
ai patriei de pre teritoriale sale.

Tienutulu intre Tis'a si Dunare erâ impoporatu
de Bulgarii lui Salanu.

Ungari'a de adi m.-noptiena (cttele slavice) si
Ungari'a apusena (Pânou'a) formâ o parte integranta
d'in Moravi'a mare a lui Svatoplucu.

Pamentulu de Canaanu intre Muresiu, Tis'a in-
feriora si Dunare — pana la Rosiava — (Banatulu
cu confiniile si Voivodin'a), erâ pamentulu patriei rom-
mane, in frunte cu stranepotii stralucitiloru Claudii
d'in Rom'a.

Asta-di, asiè numit'a Transilvania, — centr'u-
lu si focalariulu pentru totu deun'a a ele-
mentulu romanu d'in Orientu — intru ase-
mene a fostu pamentulu strabunu romanescu in frunte
cu sprinteni Gelii (Julii).

Tienuturile Crisiuriloru, de la Somesiulu infe-
riore (ambele rîpe), intre Tis'a de midilocu, si Muresi-
ulu de josu (Transtibiscan'a mai intrega), erau locuite
de bihoreni ageri ai lui Marianu (Mariotu); cu alte
cuvinte, Ungari'a si Transilvani'a de adi preste totu
— pre candu au descalecatu ungurii — erâ impopo-
rata de doue natiuni mosnene, de Slavi si
de Romani.

Este obiectulu unei istorie, si nu alu nostru a ur-
mari cu de amenuntulu pre ungurii inundatori in lu-
pte cu mosnenii; noi, d'in parte-ne vomu reflectâ mai
multu intre orduri, si la rezultate — ore la imperatii
resaritului, sêu la cesarii apusului au apelatu Slavii
si Romanii in dîlele de nevoi? — (câ-ci asiè ce-va
atinge materi'a nostra) si nici de câtu nu ni vomu
seduce prin unu istoricu preocupatu (notariulu rege-
lui Bel'a). Ca sê ni justificâmu fatia cu anonimulu
istoricu, ca prin tangente producemu unele frase de
a le sale:

Anonimulu in esaltatiunea sa pentru paganii
de unguri — cu tote câ Dsa fusese popa calu-
garu, mai tardfu episcopu in Ardelu (cancelarii ori
notarii regiloru de multu erau episcopii), li octroeza
sucusulu Spiritulu Santu Ddieu in cale, in resbelu,
i trage in credeulu profeteloru divine, cu tote câ ei
nu aveau scire nici de Spiritulu S., nici de Moise
profetulu, dar' pote nici Spiritulu S. n'avea prea mare
grige de ei; sêu dora nu scimu litaniile contimpurane
a le crestineloru apuseni, italiani si germani: se a pa-
ne Domne de unguri. Sê audîmu deci si ce-va
citate: Almus cujus adjutor erat Spiritus S. (cap. 8.)
Gratia Dei antecedebat eos (c. 37). Implevit Dominus,
in Almo duce et filio suo Arpad, prophetiam, quâ m
eccinit Moyses propheta, de filiis Israel. cap.
20. s. c. l. Atare istoricu, care bine sê ni insemnâmu,
a scrisu cu mai multi seculi mai in urma, pre candu
erâ brînz'a pre bani intre romani si unguri, si apoi
inca si episcopu si unguru ardelenu, cari erau ingra-
maditi in noianulu privilegieloru — pre cont'a popo-
rului, — atare istoricu, pre care si-fundeza ungurii in

